

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetско ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 40 kr., za pol leta
1 gld. 20 kr. — Posamezni list velja 5 soldov.

Uredništvo in opravništvo lista je v „Národní tis-
karni“ v Tavčer-jevi hiši „Hotel Europa.“

Domače stvari.

— (V tržaški slovenski okolici) so izvoljeni v mestni in ob enem v deželni zbor sledeči od slovenskega centralnega volilnega odbora nasvetovani kandidati: gg. Ivan Sancin, dr. V. Muha, Št. Nadlišek, dr. J. Lozer, Ivan Nabergoj. Šesti kandidat, dr. Bizjak je padel proti lahonu Burgstallerju.

— († Janez Irkič.) Deželni poslanec za mesto Idrijo, bivši protikandidat državnemu poslancu g. V. Pfeiferju, c. kr. notar na Krškem, Janez Irkič je po osemdnevni bolezni 16. t. m. na Krškem umrl.

— (Iz Dunaja) se nam piše 15. novembra, da so tržaški poslanci Brenta, Sandrinelli, Nabergoj in Teuschl izročili v cesarskem kabinetu prošnjo za železnico, od južne neodvisno, naj si bode predilska ali loška, z 12.000 podpisi. Minister Bahans je tej deputaciji odgovoril, da vlada ne bode zbornici predložila nobenega načrta, da pa ne bi nasprotovala, ko bi zbornica storila sklep, da se ima ena teh železnic zidati.

— (Postaja „Slovenska-Bitrica) na južni železnici med Pragerskim in Poličanami je dodelana in so začeli razni vlaki denes 12. novembra prvokrat postajati. Oficijelno omenjena postaja še nij izročena prometu in se še tudi ne oddajejo listi za vožnjo od tod, kar je tem bolj obžalovati, ker so že tudi potrebni uradniki nameščeni. — A upamo, da se bode to čez nekoliko dni zgodilo. Tudi je že nova cesta do bližnjega mestica dovršena; pa trebalo bo še nekaj

časa prej ko se bode mogoče, ker je s precej debelim kamenjem posuta, — hitro in brzo po njej voziti.

— (Tatovi.) Piše se nam iz savinske doline: V jutru vseh Svetnikov so tatovi v jedilnico gališkega farovža strli. Pobrli so špeh, meso, klobase, nekaj kruha in jedilne priprave za dan vseh Svetnikov. — Z okna, katero je na strani mirodvora, so okrižje in mrežo izdrli z močnim hlodom in zid s krampom razkopali. Govorica je, da je bil špeh v Osrekih na poniklanski meji v zemljo zakopan. Sosed je svoje svinje v bukovco (žir) izgnal, katere so špeh našle in snedle. — Sosedu bi se bile neki zavoljo iznajdenih svinj sprle. V tej noči je bilo tudi posestniku Andreju Pahole-tu p. d. Groblnik iz kleti v Železnem 2 vedra vina ukradenega. Tu so tatje zemljo izkopali. Sodilo se je, da so bili na obeh straneh eni in taisti tatovi, ali vsaj zastopljeni, kateri so si za dan Svetnikov dobro življenje in dušno gasilo preskrbeli.

— (Rop.) Zidar Henrik Borgi je šel 8. nov. popoldne iz Lipnice v Maribor. Proti štirim ga napade na potu hlapec Ferdinand T., ki je brez službe, ga preišče in primora, da se sleče. Ker mu je še več žugal, zbeži Borgi, k sreči mu prideta na pomoč dva žandarma, ki roparja zvezeta.

— (Umor pri „Mondscheinu.“) V nedeljo zvečer je bilo prišlo v Blatno vas v gostilnico k „Mondscheinu“ več civilistov in vojakov, ki so veseli plesali. Po devetih zvečer pride tja tudi v nekoliko razveseljenem stanju hlapec brez posla, Janez Toni, vulgo Srakar, iz Lamiš, razsaja in moti plesalce,

prime čevljarskega pomagača A. Rusa in ga vrže na tla. Trije artileristi so hoteli napraviti mir, prijeli so Janeza Tonija, in ga tiral na ulico. Janeza Tonija so, kakor je rekel, ti artileristi po glavi tolkli. Janez Toni se splazi z ulic v vežo omenjene krčme in zasadi tam na pragu stoječemu formajstru Kaiserju od 12. artilerijskega polka nož pod vratom v prsa, izleče nož iz rane, in zbeži. Formaister Kaiser umrél malo minut potem, ne da bi bil kako besedo govoril. Mestne straže nadzornik se je trudil in ubežnika morilec ob 4 zjutraj v Medijatovem hlevu našel. Janez Toni je imel krvav nož še pri sebi; obstal je svoj zločin, in mestna straža ga je takoj aretirala. Pri tem tepežu je dobil tudi artilerist Freiss teško rano v pleča.

— (Tolovaj.) Iz Otlice se goriški „Soči“ piše: 4. nov. je šla „potarica“ po plače c. kr. gozdarjev iz Dola v Ajdovščino. Domov vračajočo se napade na potu nad Slokarjem neznan človek, in jej vzame torbo. Ljudje so bili blizu, a nihče se nij upal za njim leteti. A pravi razbojnik to nij mogel biti, ker je zaprto torbo s kamnjem prebil in vsa pisma z denarjem vred skril tam blizu v grm.

— (420 goldinarjev) se je ukralo posestniku Praprčku pri sv. Janezu v slovenjegraškem okraji. Tatovi še niso znani.

— (Na Štajerskem) se čedalje bolj po gosto godé in vedno množé tolovajski umori in ropi. Zatorej se pri vladi posvetujejo, da bi za te hudodelnosti upeljali hitro sodbo (standrecht). Prav bi bilo.

— (Iz ljubljanske [norišnice]) je bil pred nekaj tedni blazen človek utekel. Po fotografiji so ga spoznali v Celji in ga nazaj pripeljali. 14. nov. je zopet eden blaznih pobegnil, katerega pa še niso dobili.

— (Drv se požge) v Ljubljani na leto 23.973 sežnjev. Na deželi 586.951 sežnjev. Iz dežele se izvozi 66.000 sežnjev. Tako je preračunil deželni gozdarski inšpektor.

— (Požar) je bil 8. t. m. pri Janezu Pekolu v Rakovniku pri Št. Rupertu. Pogorel je samo kozolec z živinsko krmo, škoda znaša 200 gold. Nekdo je nalašč zažgal.

— (Požar.) je bil 7. nov. popoldne pri sv. Trojici; pogorelo je poslopje zdravnikar F. Rizinskega. Škoda znaša 1200 glđ.

— (Velik lov na volkove.) Iz Loža se nam piše: V pondeljek 24. novembra napravi tukajšnja graščina in občina velik lov na volkove. Naj se ga mnogo lovcev udeleži. Treba je, da vsak vsaj do 8. ure zjutraj 24. nov. že pride.

— (Živinska kuga) se precej širi po gornjem Štajerskem.

— (Kolera na Notranjskem) je — kakor se nam poroča — v cirkniški okolici (kjer je vendar okolo 120 ljudij na njej umrlo), nekoliko ponehala. Na Rakeku je pretečeni teden ta kuga hudo razsajala. V eni hiši so na enkrat bili 4 ljudje mrtvi.

— (Cene novega vina). Cerkveno vino fare Sv. Peter pri Mariboru se je pri zadnji licitaciji po visoki ceni prodalo: slabejše po 135 gold., boljše po 195 gold. štrtinjak.

— (Izgubil) se je v Selci v mariborskem okraji že 23. oktobra šestletni deček Martin Živko, sin posestnice Marije Živko. Bržkone ga je kak neznan voznik soboj vzel.

Politični razgled.

Notranje dežele. — **Ogerski** Srbi zvezani z Rumuni so pri volitvah v novo provincijaliziranih delih vojne granice dozdej povsod s svojim kandidatom zmagali.

Češki novinar Lukeš v svojem časopisu „Nation“ s pogumom zagovarja misel, da bi češki poslanci tudi na državni zbor prišli. On pripoveduje, da je Clam-Martinić rekel: „Dokler sem jaz voditelj, ne bode noben ud češke opozicije šel v rajshrat.“ Kdo pa je grof Clam-Martinić, da si upa tako govoriti? vpraša L. Ali niso bili njegovi predniki že dovolj pogubni za češki narod? Dalje dokazuje, da utegne češki narod s pasivno daljšo opozicijo svoj Sedan najti.

Vnanje države. — **Ruski** listi pišejo o strašni lakoti v samarskem guberniji. Da se prebivalcem dá zaslužek, se bo začela delati železnica od Samare do Orenburga. Dalje se bodo tam sekali gozdi, in privolilo se bo iz rezervnega fonda tamošnjim prebivalcem 50.000 rubljev.

Italijanski parlament se je odprl. Prestolni govor povdarja, da je „Rim glavno mesto Italije postal, a da zaradi tega nij škodoval papeževi neodvisnosti v duhovskih funkcijah, in mu tudi ne brani občeovati s katoliškim svetom, da pa se pri najboljšeji religioznosti ne more dopuščati, da bi se postava ali narodne naredbe napadale. Razmere z drugimi oblastmi so prijateljske, to je potrdil shod z avstrijskim in nemškimi cesarjem. In te prijateljske razmere so poročstvo za mir. Italija želi z vsemi narodi v slogi živeti.“ Ko je kralj naznanil načrtane postave o armadi in marini, izrazi upanje na dolgotrajen mir, „da se more spolniti naša naloga, da se namreč našim otrokom zagotovi domovina, katero smo mi v preskušnjah preteklosti nepremakljivi varovali.“ Prestolni govor je bil vedno z vivat-klici na kralja moten.

V državnem zboru

sta zadnji terek govorila dva naša slovenska poslanca, dr. Vošnjak in dr. Razlag, in sicer ob priliki, ko se je sklepalo o pismu adresi, katero pošlje zbornica cesarju za odgovor na njegov prestolni govor.

Dr. Vošnjak je razodel krivice, ki se nam Slovencem gode. Rekel je, da od ustave mi Slovenci zdaj nemamo nič družega, kakor večje davke in večja bremena. Sicer pa nam še v šoli in po kancelijah samo nemščino silijo, naš slovenski jezik pa odrivajo. Da vlada tako dela, rekel je dr. Vošnjak, tega ne morem potrditi, za to nečem glasovati za adresu.

Dr. Razlag je tudi blizu enako govoril, rekoč, da za centralizem pri nas ljudje ne marajo. On je terjal, naj bi se v adresu postavilo naglašanje enake pravice za vse narode. —

Razen teh dveh je govoril poslanec Herman, ki je djal, da v Avstriji ne bo prej bolje, predno drugi možje do vlade ne pridejo. Zdaj je marsikaj narobe svet.

To se ve, da je Nemcev in nemškutarjev v državnem zboru veliko več kot naših, za to nij obveljalo, kar so terjali. Ali dobro je že, da se vsaj pred vsem svetom pove, kaj hočemo. Tako dolgo bomo pravili in terjali, da bomo kaj dosegli.

Gospodarske stvari.

Kako podgane odpraviti.

(Spisal Davorin S—č.)

Naj navadnejša sredstva, s katerimi se podgane odpravljajo, so raznovrstni strupi, kateri se tja postavijo, kamor podgane naj rajše hodijo; ali ker podgane rade nekaj tega, kakor pojedjo, izpljujejo, ostrupijo lahko žito ali krompir, in postanejo na ta način drugim živalim in tudi človeku nevarne.

Boljši je, ako se jim slad (Malz) zmešan z neugašenim apnom poda, katera mešanica jim, če so jo pojedle, žejo napravi in jih usmrti, brž ko so toliko vode popile, kolikor je je potrebno, da se apno ugasi. Slad se dobi povsod, kjer pivo delajo. Drugi način, kako se lahko podgane pokončujejo, bi bil ta. Tam, kjer podgane naj bolj sem in tja tekajo, kakor med stajami ali štalami, blizo stranišč ali sekretov, in na enakih krajih, izkopa se kake 4 čevlje globoka jama, katera se mora znotraj z gladkimi kamnenimi ploščami obiti. Namesto kamnenih plošč bi bil tudi gladek kositar ali pleh dober. Ena štiriogata, 2 čevlja široka se dene na dno. Postranske plošče morajo biti zgoraj ožje, tako da se v jamo nagnene, in zgoraj samo 1 čevlj široko luknjo pustijo, da ne morejo podgane iz jame po njih gori plezati. Potem se razlije na tla jame nekaj stopljene masti, nekaj z vodo zmešanega medu in druge dišeče stvari. V sredo jame se postavi glinasta posodica 2 palca visoka na vrhu z malo luknjico, in ta posodica se napolni s konopnim semenom, ovsom, pečeno slanino ali špehom i.t.d. Vse se potrosi z drobno rezanico, in na vrh jame se dene tako redka mreža, da lahko podgane skoz pridejo, kaka druga domača žival pa ne. Potem se vse pri miru pusti.

Prijetni duh vsega zapelja kmalu hudobneža, da vesel v jamo skoči, ker tam tako lepo po slauini, po medu in po zrnji diši. Ali on mora s samim duhom zadovoljen biti, ker do drugega ne more priti, ker je vse zaprto; in tako ne ostane drugega, kakor da eden jetnik drugega požre. Prva podgana ki noter pade, postane kmalu jako lačna,

in skače in leta sem ter tja, da bi strašni ječi odšla, pa zastoj. Kmalu pride druga za njo. Skraja se povohajo, se posvetujejo tudi, kaj je storiti; ali prvi jetnik je preveč gladoven, da bi se dolgo posvetoval. Glad ga zapelja do prepira in boja, strašno trganje in boj na življenje in smrt se vname, in eden umori drugega. Le malo kedaj so tri podgane na enkrat v jami, drugi dan pa gotovo ena menj. Eden jetnik požre drugega.

Naj boljše pa je, sovražnike podgan varovati in jih ne proganjati, tem več kolikor mogoče k stanji privaditi. Taki sovražniki so: mačke, sove, podlasice in dihur. Pred zadnjima dvema, ki tudi po jajca, piščeta, golobe in celo še do kokoši hodita, se lahko varujemo, ako staje ali štale dobro zapažimo; pred podganami je pa vsako varstvo zastoj, in zatorej moramo sovražnike podgan varovati, kolikor je mogoče.

Razne stvari.

* (Živinska kuga na Hrvatskem) je strašno huda. „Obzoru“ se piše, da okolo Ilove Kutine mrtva živina leži nezakopana okolo; psi raznašajo okuženo meso na vse strani, od strani gosposke se pa nič ne stori.

* (Samoumorov) se je zgodilo meseca oktobra tega leta na Dunaji 20, in sicer se je usmrtilo 9 moških, in 11 žensk.

Tržna poročila.

Iz Dunaja 14. nov. Trg je bil izvrstno obiskan. Toda kupovalci niso privolili višjih cen, in ker so se prodajalci držali, se nij veliko prodala. Pšenice se je 25.000 vaganov prodalo, iz početka tedna po 10—15 kr. dražje, proti koncu pa po cenah preteklega tedna. Bila je po 7 gold. 40 kr. do 8 gold. 15 kr. Rež se je lahko prodajala po cenah onega tedna; lepša je bila celo po 5 kr. dražja. Prodali so je 6000 vaganov po 5 gld. 35 kr. do 6 gold. 10 kr. Ječmena se je veliko prodalo za tuje dežele (eksport); pivovarji pa ga niso kupovali. Cene so se mu za 10—15 kr. povišale. Prodalo se ga je 16000 vaganov po 4 gold. 62 kr. do 5 gold. Koruza je imela slah semenj; nova se je plačevala po 4 gold. 45 kr. Ovs a se je malo pripeljalo, prodal se lahko za 7 kr. dražje.

Iz Pešte 15. nov. Ta teden je bil sejm za vse sorte žita zelo živ; sploh se ga je malo pripeljalo, in ker nij bilo drugih kupcev, so kupovali malini pšenico precej po 5—10 kr. dražje, kakor oni teden, pozneje pa še 5 kr. več, tako da je bila za 15—20 kr. dražja, kakor oni teden. Prodalo se je pšenice 100.000 centov. Reži se je malo ponujalo, želelo pa veliko, in podražila se je za 5—10 kr. A prodalo se je samo 8000 vaganov. Ječmena so pivovarji zelo iskali, a bilo ga je malo. Cena se mu je povišala za 20—25 kr. proti onemu tednu, in prodalo se ga je 30.000 vaganov. Oves je imel prav živ trg, plačeval se je po 3—5 kr. dražje in se ga je 30.000 centov prodalo. Nova koruza je imela več kupcev, kakor prodajalcev, za to se je tudi 10—15 kr. dražje plačevala. Prodalo se je korusze 20.000 centov. Prosa se je prodalo 5000 vaganov po 4 gld. 30 kr. — Svinjska mast je bila po 40—41 gld. brez soda. Medu se je prodalo 500 centov po 20 gold. do 20 gold. 50 kr. Vinskega kamena se je prodalo 150 centov po 33 gld. Vosek je bil po 78 gld. Ježice so bile po 13 gld. do 13 gld. 50 kr., najlepše po 14 gl. 50 kr. Orehi so bili po 17 gld.

Tržne cene.

V Ljubljani 19. novembra 1873.

Pšenica 6 gl. 90 kr.; — rež 4 gl. 70 kr.; — ječmen 3 gld. 90 kr.; — oves 2 gl. 10 kr.; — ajda 4 gl. — kr.; — prosó 4 gl. — kr.; — korusa 4 gl. 30 kr.; — krompir 2 gl. 40 kr.; — fižol 6 gl. 50 kr. — masla funt — gl. 52 kr.; — mast — gl. 38 kr.; — špeh frišen — gl. 31 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 3 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govedine funt 26 kr.; — teletine funt 32 kr.; — svinjsko meso, funt 30 kr.; — sena cent 1 gld. — kr.; — slame cent — gl. 70 kr.; — drva trda 7 gld. 80 kr.; — mebka 5 gl. 30 kr.

V Gradci 8. novembra: Pšenica 8 gld.; 80 kr.; — rež 5 gld. 79 kr.; — oves 2 gld. 15 kr.; — korusa 4 gld. — kr.; — ajda 3 gld. 60 kr.; ječmen 0 gld. — kr.

V Mariboru 8. novembra: Pšenica po 7 gld. 60 kr.; — rež po 5 gld. 40 kr.; — ječmen po 0 gld. — kr.; — oves po 2 gld. — kr.; — korusa 4 gld. 60 kr.; — pšeno 6 gld. 50 kr.; — ajda 4 gld. 20 kr.; proso 4 gld. 20 kr.; — krompir 1 gld. 90 kr.

Iz Ptuj a 8. novembra: Pšenica 6 gld. 50 kr.; rež 5 gld. — kr.; ječmen 4 gld. 30 kr.; oves 2 gld. — kr.; korusa 4 gld. 60 kr.; ajda 3 gld. 25 kr.; proso 4 gld. 50 kr.; krompir 1 gld. 60 kr.; seno 1 gld. 70 kr. cent; slama 1 gld. 15 kr.

Loterijne srečke:

Na Dunaji 16. nov. 84. 38. 56. 66. 35.

V Gradci 16. nov. 67. 76. 37. 8. 33.